

Zielona Góra dnia 9 sierpnia 2019 r.

Prof. dr hab. Jerzy Szymaniuk
Dziedzina - sztuki muzyczne
Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Artystyczny
Instytut Muzyki
Zakład Jazzu
Ul. Szafrana 19
65-516 Zielona Góra

RECENZJA

w przewodzie doktorskim magistra Jakuba Olejnika w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka

sporządzona na zlecenie Dziekana Wydziału Instrumentalnego
Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu,
w związku z pismem z dnia 8 lipca 2019 roku.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu pisma została dołączona następująca dokumentacja:

- Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu nr 29/2013/2014 z dnia 18 marca 2014 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Jakuba Olejnika w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka i wyznaczenia promotora,
- Protokół Komisji Skrutacyjnej z głosowania na posiedzeniu Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w dniu 18 marca 2014 r. w sprawie podjęcia uchwały dotyczącej wszczęcia przewodu doktorskiego Pana mgra Jakuba Olejnika w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka oraz wyznaczenia promotora w osobie prof. AM Jacka Meiry z Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu,
- Uchwała Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu nr 31/2013/2014 z dnia 18 marca 2014 roku w sprawie wyznaczenia mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgra Jakuba Olejnika,
- Protokół Komisji Skrutacyjnej z głosowania na posiedzeniu Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w dniu 18 marca 2014 r. w sprawie podjęcia uchwały dotyczącej wyznaczenia

mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgra Jakuba Olejnika,

- Lista obecności na posiedzeniu Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w dniu 18 marca 2014 r.,
- 1 egzemplarz pracy doktorskiej składającej się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu w wersji drukowanej,
- 1 egzemplarz dokumentacji dorobku Kandydata.

PRACA

Praca doktorska magistra Jakuba Olejnika składa się z dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz opisu pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne*.

Praca została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Jacka Meiry, prof. nadzw. Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE

Pan mgr Jakub Olejnik urodził się 30 maja 1978 roku we Wrocławiu.

W roku 2002 ukończył studia na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie kontrbasu ad. Ireny Olkiewicz z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał tytuł magistra sztuki.

W roku 2008 ukończył studia na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu w klasie kontrbasu jazzowego prof. Jacka Meiry z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał tytuł zawodowy magistra sztuki.

Pan Jakub Olejnik doskonalił swoje kwalifikacje także w ramach licznych warsztatów muzycznych m.in.:

- w kursach mistrzowskich w Wojnowicach, Wrocławiu oraz Michaelstein (Niemcy) pod okiem m.in. Klausa Trumpfa (Niemcy), Hansa Roelofsena (Holandia), Miloslava Gajdosa (Czechy),
- na warsztatach jazzowych prowadzonych przez pedagogów z Uniwersytetu Webstera z St. Louis, Missouri (USA),
- warsztatach kontrabasowych poprowadzonych przez Rona Cartera w ramach Międzynarodowego Kursu Kontrabasowego we Wrocławiu.

W roku 2000 został członkiem Polskiego Stowarzyszenia Kontrabasistów

OCENA DOROBKU

Działalność artystyczna

Pan mgr Jakub Olejnik już podczas studiów rozpoczął aktywność artystyczną, która przejawiała się w autorskich projektach, koncertach, a także pierwszych dokumentach fonograficznych. Założył swój pierwszy zespół jazzowy O.K.E.J., z którym koncertował i zdobywał nagrody na jazzowych konkursach. W roku 2000 podjął współpracę z Katarzyną Stankowską, z którą nagrał płytę *Passions* (2005). W roku 2001 rozpoczął współpracę z kwartetem wokalnym The Sound Office, z którym koncertował w Polsce, Niemczech, Czechach, Francji. W roku 2004 rozpoczyna współpracę ze skrzypkiem Vadimem Brodskim, występując m.in. podczas VIII Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Współczesnej w Krakowie, a także w Studiu im. Agnieszki Osieckiej w Warszawie. Współpraca zostaje udokumentowana wydaniem przez Polskie Radio płyty *Brodski Jazz Quartet*. W nagraniu udział wzięli również: pianista Konstanty Vilenski oraz perkusista Marcin Jahr.

W przedstawionej dokumentacji można zauważyć, że po ukończeniu studiów aktywność artystyczna Pana mgra J. Olejnika wzrasta i osiąga coraz większą dynamikę. Przejawia się ona w uznaniu Jego umiejętności i zapraszaniu do udziału w projektach krajowych i międzynarodowych przez znanych artystów. W 2008 roku został zaproszony do udziału w polsko-szwedzkim projekcie muzycznym, z którym koncertował podczas Międzynarodowego Festiwalu Jazzu Tradycyjnego Old Jazz Meeting w Iławie oraz w Augustowie. Od roku 2010 współpracuje z Łukaszem Rostkowskim, z którym tworzył widowiska multimedialne *1939-89*, *Zrozumieć Polskę* oraz *Pamiętam, Katyń 1940*, przy współpracy z Narodowym Centrum Kultury. Brał udział w nagraniu kolejnej płyty (*War-Saw*). W sierpniu 2010 roku prowadził klasę mistrzowską oraz wystąpił w koncercie finałowym podczas Światowego Festiwalu Kontrabasowego we Wrocławiu. Był również członkiem komisji oceniającej zmagania w kategorii kontrabasistów jazzowych.

Od września 2010 roku współpracuje z rumuńskim saksofonistą oraz klaweszystą Nicolasem Simionem współtworząc jego trio oraz sekstet. W latach 2011-2012 występował podczas Międzynarodowego Festiwalu Wazemmes l'Accordéon w Lille we Francji z kwartetem Cezarego Paciorka oraz kwartetem Tomasza Pruchnickiego. Prowadził warsztaty na Wydziale Jazzu Konserwatorium w Lille wraz z Tomaszem Pruchnickim i Przemysławem Jaroszem. W latach 2011- 2012 występował na RCK Pro Jazz Festiwal w Kołobrzegu, grając m.in. z Krzysztofem Kiljańskim, Piotrem Baronem, Big Bandem Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Katarzyną Stankowską. Brał również udział w obradach komisji oceniającej zmagania konkursowe. Uczestniczył w 42. Festiwalu Jazzu Tradycyjnego „Złota Tarka” występując w projekcie Dixie World Connection z muzykami z Polski, Wielkiej Brytanii, Szwecji oraz USA.

Wymieniona powyżej działalność artystyczna to tylko część Jego istotnych poczynąń,

które zaczęły ugruntowywać Jego pozycję jako artysty w środowisku wrocławskim oraz na polskim rynku muzycznym. Talent Pana J. Olejnika, zdolności organizatorskie i niezwykle aktywność zaczęła się przejawiać w autorskich projektach, pracy dydaktycznej, w tworzeniu ważnych przedsięwzięć, w tym także o randze międzynarodowej.

Jakub Olejnik jest inicjatorem, organizatorem i dyrektorem artystycznym Bass & Beat Festival, który pierwszą swoją edycję miał w 2017 roku. Wśród artystów biorących udział w wydarzeniach tego festiwalu byli kontrabasiści oraz basiści z Polski, Europy i z USA. W przedstawionym w dokumentacji *Życiorysie* pisze: „Celem festiwalu jest promocja kontrabasów oraz gitary basowej, tworzenie przestrzeni dla sztuki oraz międzynarodowego *networkingu* wokół wspólnych projektów kreatywnych oraz integrowanie środowiska artystycznego”. Do współpracy udaje się Jemu zaprosić ważne instytucje kultury.

W roku 2012, podczas Światowego Festiwalu Kontrabasowego, prowadził klasę kontrabasów jazzowych obok takich artystów jak Thomas Martin, Rufus Reid, Catalin Rotaru czy François Rabbath. W 2019 roku prowadził zajęcia zespołowe oraz klasę mistrzowską podczas European Jazz Week we Francji.

Jakub Olejnik jest pomysłodawcą oraz autorem koncepcji europejskiego projektu muzycznego #Paderewski Orchestra, tworzonego przez artystów z Polski, Rumunii, Francji i Norwegii. W dokumentacji doktoranta podkreśla, że „Idea #PO jest budowanie współpracy artystów z różnych krajów Europy, reprezentujących rozmaite kręgi kulturowe i stylistyczne, projekt stanowi pretekst do twórczej wymiany myśli i poszukiwania świeżych koncepcji artystycznych, w oparciu o muzyczną tradycję oraz stosowane w muzyce technologie”. Premierowe wykonanie odbyło się we Wrocławiu w 2018 roku w ramach Bass & Baat Festival, a kolejne wykonanie projektu planowane jest podczas festiwalu Jazz Colors w Paryżu w 2019 roku.

Obecnie jest liderem własnego kwartetu The Simple Path. Współpracuje także z Teatrem Muzycznym Capitol we Wrocławiu, Teatrem Polskim we Wrocławiu oraz Narodowym Forum Muzyki.

Bogatą aktywność Pana J. Olejnika uzupełnia udział w konferencjach i seminariach.

Jakub Olejnik ma w swoim dorobku współpracę z takimi artystami jak Piotr Wojtasik, Krzysztof Kiljański, Wojciech Niedziela, Piotr Baron, Maciej Sikala, Dominik Wania, Marcin Jahr, Carlos Piñana, Caren Karrol, Dante Luciani, Agata Zubel, Rufus Reid, Nicolas Simion, Vadim Brodski, Daniel Goode, Erik Berndal, Max Carling.

W szerokim repertuarze Doktoranta znajdują się standardy muzyki jazzowej, kompozycje i autorskie aranżacje, kompozycje oryginalne innych twórców, pieśni religijne, kolędy, muzyka filmowa, piosenki aktorskie oraz jazzowe opracowania utworów muzyki klasycznej (m.in. Ignacego Jana Paderewskiego, Fryderyka Chopina,

Antonio Vivaldiego, Maurycego Ravela, Jana Sebastiana Bacha, Tadeusza Maklakiewicza).

Wśród festiwali krajowych i zagranicznych, które wymienia są m.in.: Jazz Nad Odrą, Jazz Juniors, Easy Jazz Festiwal, Cologne Jazz Night, JazzFest Brno, Kosovo Jazz Festival, Jazz Na Kanapie, Era Jazz, Jazz Festiwal Košice, Musica Sacromontana, Green Town of Jazz.

Współpraca z uznanymi muzykami polskiej i zagranicznej sceny muzycznej oraz z zespołami o różnorodnym składzie (comba, orkiestry, big bandy, orkiestry smyczkowe, inne), a także bogate spektrum stylistyczne wykonywanego repertuaru dają mgr. J. Olejnikowi możliwość szerokiej wypowiedzi artystycznej, zróżnicowanej w warstwie emocjonalnej.

Doktorant aktywnie wspiera lokalne środowisko akademickie, uczestnicząc m.in. w koncertach dyplomowych studentów AM we Wrocławiu, sprawując także opiekę artystyczną podejmowanych tam przedsięwzięć.

Współpraca z artystami zaowocowała licznymi nagraniami płytowymi. W fonograficznym dorobku, który obejmuje 14. płyt, znajdują się m.in.:

Z zespołem The Sound Office - *Live*, (AlMa Records 2002/2004); z Vadim Brodski Jazz Quartet - *Bolling - Vilensky*, (Polskie Radio, 2004); z Kasią Stankowską *Passions*. (Olpress, 2005); Gitana - *Electric – Eclectic* (Mediator, 2006); z Elżbietą Woleńską - *Claude Bolling: Suite For Flute & Piano Jazz Trio* (JB Records, 2007); z Leszkiem Cichońskim – *Hej Jimmy*, (Agora, 2008); z Chopin Profanum Quartet - *Chopin Profanum* (2010); L.U.C - *War-Saw*, (Muzeum Powstania Warszawskiego, 2010); z Kasią Stankowską - *Nie ma szczęścia bez miłości*, (ArtMonia, 2012); z Jan Adamczewski Quartet - *Jan Adamczewski* (2013); Jadwiga Kuta - *Jak wino...* - (Teatr Nasz, 2016); The 5th Season,- *Antonio Vivaldi - 4 pory roku* (2017); z Bartosz Pernal Sekstet (nagrana w 2018 roku, w oczekiwaniu na wydanie); z Karolina Pernal Quintet *Claridad*– (SJ Records, 2018).

Doktorant brał udział w ok. dwustu koncertach jako muzyk – instrumentalista, kompozytor i aranżer oraz kierownik artystyczny projektów.

Koncertował i występował na festiwalach w Polsce i za granicą (m.in. Rosja, Ukraina, Niemcy, Norwegia, Francja, Bułgaria, Czechy).

Występował w różnych miejscach, zarówno w salach kameralnych jak i dużych salach koncertowych. I tutaj należy wymienić koncerty w filharmoniach (Filharmonii Krakowskiej, Filharmonii Opolskiej, w Sali Koncertowej MCM Filharmonii Zielonogórskiej, w Filharmonii Łódzkiej, Filharmonii Katowickiej, Filharmonii Sudeckiej w Wałbrzychu, w Filharmonii Dolnośląskiej w Jeleniej Górze, w Filharmonii Lwowskiej), w teatrach (Teatr Wielki – Opera Narodowa w Warszawie, Teatr Muzyczny Capitol we Wrocławiu, Teatr Animacji w Cieplicach, Teatr Polski we Wrocławiu, Teatr Lalek w Łucku na Ukrainie, Teatr im. C.K. Norwida w Jeleniej Górze,

Teatr Nasz), Narodowym Forum Muzyki we Wrocławiu, Ossolineum - Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu, Aula Uniwersytetu Zielonogórskiego, Muzycznym Studio im. A. Osieckiej Programu III Polskiego Radia w Warszawie, na Dziedzińcu Rozgłośni Radiowej w Krakowie, w Auli Leopoldina Uniwersytetu Wrocławskiego, w Salach Koncertowych Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Sali Koncertowej Centrum Kultury Impart we Wrocławiu, w sali koncertowej Zamku Piastowskiego w Krośnie Odrzańskim, w Siedzibie Parlamentu Schleswig-Holstein, Instytucie Polskim w Sofii, w Konsulacie Generalnym Rzeczypospolitej Polskiej w Lille we Francji, Ambasadzie RP w Moskwie, w Sali Kameralnej im. Jana Webera (Duszniki-Zdrój), w kościołach (Kościół p. w. Najświętszego Serce Pana Jezusa we Wrocławiu; Kościół Ojców Dominikanów we Wrocławiu), w salach koncertowych, ośrodkach kultury w różnych miastach w Polsce, w Piwnicy Pod Baranami, w klubach jazzowych w Polsce i za granicą.

Działalność pedagogiczna

Od 2004 roku do chwili obecnej Pan mgr Jakub Olejnik zatrudniony jest w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydziale Instrumentalnym na stanowisku wykładowcy. W latach 2010 – 2018 był wykładowcą klasy kontrabasu jazzowego na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Zielonogórskiego, w Instytucie Muzyki, w Zakładzie Jazzu. Od 2010 roku pracuje także w Zespole Szkół Muzycznych w Legnicy.

Doświadczenie pedagogiczne zdobywał także w ramach warsztatów, w których uczestniczy od 2009 roku w charakterze wykładowcy, m.in.: Ogólnopolskie Warsztaty Jazzowe w Pułtusk (2005), Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe w Puławach (2006), Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe w Lesznie (2011), podczas Międzynarodowego Kursu Big Bandów w Nysie (2010, 2011, 2012), warsztaty prowadzone w Konserwatorium w Lille (Francja, 2012).

Jego studenci prowadzą aktywne życie koncertowe, a niektórzy z nich otrzymują za działalność artystyczną nagrody na prestiżowych festiwalach i konkursach. Wśród nich mgr J. Olejnik wymienia Pawła Urowskiego (wyróżnienie indywidualne i druga nagroda na VII Europejskich Integracjach Muzycznych - Żyrardów 2011; wyróżnienie indywidualne na VII Międzynarodowym Krokus Jazz Festiwal - Jelenia Góra 2008; druga nagroda z zespołem Maciej Fortuna Quintet na Jazz Juniors - Kraków 2008).

Pan mgr Jakub Olejnik w latach 2008 – 2019 był promotorem oraz recenzentem ok. 20. prac dyplomowych. Podjęte w nich problemy obejmowały obszar warsztatowy i stylistyczny wybranych artystów i odnosiły się głównie do prezentowanej specjalności (kontrabas). Tematy dotyczyły m.in.: kontrabasistów polskich i zagranicznych, próby zdefiniowania stylu wybranych artystów, wpływów kulturowych na rozwój muzyki jazzowej, inspiracji, roli kontrabas w kontekście wykonawstwa zespołowego, technik

wykonawczych, a także zagadnienia dotyczące historii muzyki jazzowej, rozwoju zespołowej sztuki wykonawczej, interpretacji, improwizacji, problemów z zakresu harmonii.

Dokumentację Pana mgr. Jakuba Olejnika dopełniają zamieszczone dyplomy, pisma od różnych instytucji, podziękowania za zaangażowanie i wspieranie działań promujących kulturę, za kształtowanie muzycznych umiejętności i artystycznej wrażliwości młodych instrumentalistów.

Za działalność artystyczną otrzymał szereg nagród i wyróżnień w konkursach i na festiwalach, m.in.:

- wyróżnienie zespołowe dla Okolicznościowego Kwintetu Entuzjastów Jazzu (2000r.),
- trzecia nagroda konkursu Jazz Juniors dla O. K. E. J. (2001r.),
- druga nagroda konkursu Jazz Juniors dla kwartetu Quake (2002r.),
- wyróżnienie indywidualne dla najlepszego instrumentalisty konkursu Jazz Juniors (2002r.),
- druga nagroda konkursu Krokus Jazz Festiwal dla O. K. E. J. (2002r.),
- Grand Prix VII Konkursu Big Bandów w Nowym Tomyślu z Big Bandem AM we Wrocławiu p/d Aleksandra Mazura (2002r.),
- Grand Prix VIII Konkursu Big Bandów w Nowym Tomyślu z Big Bandem AM we Wrocławiu p/d Aleksandra Mazura (2003r.),
- Grand Prix konkursu „Rura Jazz Live” z zespołem Acoustic Jazz Quartet (2005r.),
- Nagroda Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego; nagroda zespołowa I stopnia za osiągnięcia artystyczne (2015).

Działalność artystyczną, pedagogiczną, organizacyjną i popularyzującą sztukę należy uznać za znaczącą. Dorobek Doktoranta wzbogaca zasoby muzycznej kultury w Polsce, a poprzez aktywność koncertową i organizacyjną przyczynia się do jej promocji poza granicami kraju. Ważną część Jego działalności stanowi aktywność w obszarze edukacji, tym samym wpływa na kształtowanie postaw młodych muzyków.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska magistra Jakuba Olejnika składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz opisu dzieła artystycznego.

Opis dzieła nagrałego

Płyta zawiera cztery utwory:

1. *Anthropology* (komp. Charlie Parker), czas trwania 4:40
2. *Peace* (komp. Horace Silver), czas trwania 5:37

3. *You Don't Know What Love Is* (Don Raye, Gene de Paul), czas trwania 6:03
4. *Elm* (Richie Beirach), czas trwania 8:23.

Wykonawcami są: Jakub Olejnik – kontrabas, Jakub Stankiewicz – fortepian (w utworze *Elm*), Tomasz Pruchnicki – saksofon, Przemysław Jarosz – perkusja.

Doktorant dokonał nagrania z udziałem uznanych muzyków polskiej sceny jazzowej, odnoszących sukcesy również na scenie międzynarodowej. Zaproszenie do projektu wymienionych artystów niewątpliwie wpłynęło na końcowy efekt artystyczny i brzmienie. Nagrania dokonano w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.

W nagranych utworach czynnik aranżacyjny został ograniczony do minimum pozostawiając dla wykonawców przestrzeń do improwizacji. Osiągnięty efekt artystyczny jest wynikiem interakcji wykonawców.

Trzy utwory zostały nagrane w trio w składzie: saksofon, kontrabas, perkusja. Taka koncepcja należy do trudnych form wykonawczych i z góry wyznacza wielozadaniową rolę w szczególności dla kontrabasisty, wymagając wysokiego kunsztu i kreatywności. Mgr J. Olejnik wywiązał się z tego w sposób mistrzowski.

Utwór *Elm*, nagrany w kwartecie, charakteryzuje się impresjonistyczną subtelnością, kreśloną dźwiękami fortepianu, który stał się wiodącym instrumentem w zdefiniowaniu kolorytu ballady. Kontrabasista z wyczuciem wtapia się z akompaniamentem i fragmentami improwizowanymi.

Kontrabas w nagrany repertuarze pełni nie tylko podwójną rolę – akompaniamentu i solisty, ale także dba w szczegółach o kształtowanie i czytelność szkicu harmonicznego w poszczególnych kompozycjach. W tworzeniu wariantów partii basowych w warstwie harmoniczej Doktorant wykorzystał różnorodność środków wykonawczych m.in.: stosowanie substytutów akordów, stosowanie nut pedałowych, chromatyki, dźwięków przejściowych, opóźnienia, przewrotów akordów, dwudźwięków, flażoletów, zróżnicowany pod względem interwałowym sposób budowania *walkingu* (od pochodów sekundowych do dużych skoków interwałowych, np. duodecymy - w *Anthropology*), dbając przy tym o czytelność kadencji, oraz rozładowywanie napięć harmoniczych (ciężenia).

Warto jeszcze podkreślić zróżnicowania w warstwie rytmicznej - dłuższym wartościom rytmicznym przeciwstawia fragmenty o większym zagęszczeniu materiałowym, a następnie umiejętnie rozwiązuje powstałe napięcia.

Inne cechy wyróżniające grę na kontrabasie w nagraniu to: frazowanie, progresje korespondujące z rozwojem narracji muzycznej, praca motywiczna, używanie z wyczuciem ozdobników (np. *Peace, You Don't Know What Love Is*).

Wykorzystując bogactwo środków harmoniczych Doktorant dba o tworzenie i nadawanie partiom basowym samodzielnej, kontrapunktującej melodyki.

Należy również podkreślić swobodne poruszanie się w rejestrach dolnych i górnych instrumentu, precyzję we fragmentach o charakterze wirtuozowskim o zwiększonej motoryce (np. pierwsza ekspozycja tematu grana unisono z saksofonem oraz w końcowym fragmencie utworu *Anthropology*, czy też fragmenty sola w utworze *Peace*), z których wywiązuje się znakomicie.

Kreatywność Doktoranta przejawia się także w tworzeniu ad hoc części dokomponowanych (np. wstępy do utworów *Peace*, *You Don't Know What Love Is*), które dopełniają ostateczny wizerunek kompozycji.

Nagrane dzieło oddaje założenia wynikające z podjętego tematu pracy doktorskiej. Interesująco dobrane cztery kompozycje w pełni ukazują kunszt wykonawczy, kreatywność i wrażliwość w zróżnicowanych odsłonach stylistycznych. Doktorant wykazał się umiejętnością budowania solidnego akompaniamentu rytmiczno – harmonicznego, zdolnościami improwizatorskimi, dużą wrażliwością na grę zespołową. Należy również podkreślić brzmienie kontrabas i jego rolę w kształtowaniu materiału muzycznego. Ponadto wyraźnie wyczuwa się jeszcze jedną ważną rolę muzyka – kontrabasisty – jest liderem projektu.

W osobie Doktoranta mamy artystę dojrzałego, uposażonego w warsztat muzyczny, kunszt wykonawczy i twórczym podejściu w zakresie interpretacji. Należy dodać, że sztukę gry na kontrabasie Doktorant rozwijał podczas studiów w zakresie gry klasycznej oraz w klasie kontrabas jazzowego. W swoim repertuarze sięga do twórczości kompozytorów minionych wieków, a także współczesnych.

Dzieło artystyczne przyjmuję z uznaniem.

Moja uwaga: kolejność zamieszczonych utworów na płycie nie zgadza się z tokiem narracji w części opisowej.

Opis pracy teoretycznej

Praca opisowa – teoretyczna pt. *Elementy improwizacji jazzowej w grze na kontrabasie w oparciu o wybrane struktury harmoniczne*.

Podjęty problem w pracy doktorskiej został ujęty w trzech rozdziałach.

Rozdział pierwszy został poprzedzony wstępem, w którym Doktorant uzasadnia wybór tematu oraz przedstawia założenia metodologiczne. Po części trzeciej autor zamieścił podsumowanie, bibliografię, słownik oraz transkrypcje.

Rozdział pierwszy jest rysem historycznym w rozwoju instrumentu (kontrabas) w kontekście zachodzących przemian w sztuce lutniczej oraz jego roli w wykonawstwie muzyki klasycznej, a także w aspekcie jego roli i technik wykonawczych w muzyce jazzowej.

W drugiej części tego rozdziału została przedstawiona ogólna charakterystyka stylów w muzyce jazzowej w nawiązaniu do zachodzących przemian politycznych i społecznych, ukazuje przedstawicieli oraz przełomowe dokonania fonograficzne.

Część ta jest materiałem pogładowym, szczególnie dla młodych adeptów muzyki jazzowej w zakresie gry na instrumentach basowych. Opisuje techniki gry oraz formowanie linii basowych w kontekście harmonicznym. Zamieszczone przykłady nutowe odnoszą się jednak wyłącznie do opisywanego stylu nowoorleańskiego, pomimo przedstawionych w założeniach metodologicznych przez Doktoranta informacji, że rozdział pierwszy „... zawiera transkrypcje linii basowych typowych dla kolejnych stylów w jazzie – od Nowego Orleanu, poprzez Swing, Bebop, Cool, Hardbop aż do Free Jazzu”. Zamieszczenie przykładów z zapisem nutowym partii basowych, odnoszących się do kolejnych opisywanych stylów, wraz z charakterystyką mogłoby uczynić tę część bardziej interesującą.

Rozdział pierwszy kończy akapit poświęcony kontrabasistom, ...których gra, muzyczny dorobek oraz twórczość [pisze Doktorant] stały się inspiracją dla artystycznego rozwoju autora niniejszej pracy...”. Część ta opatrzona tytułem *Chronologiczna klasyfikacja kontrabasistów* uporządkowana została w przeważającej części wg dat urodzin artystów (poza: Walter Page, Milt Hinton, Scott LaFaro; przy czym Dave Holland został opisany dwukrotnie, dla czego nie odnajduję uzasadnienia, Eddie Gomez – bez daty ur.).

Opisując tych ważnych dla Doktoranta przedstawicieli sztuki gry na kontrabasie, autor przybliży także wzajemne ich inspiracje i pokoleniową kontynuację osiągnięć poszczególnych artystów.

W moim odczuciu zabrakło w tej części opisanego tego co inspirowało i inspiruje Doktoranta (o czym wspomina na początku podrozdziału) i w jaki sposób przejawia się w twórczości Doktoranta. Z tekstu można jedynie się domyślać.

Rozdział drugi przedstawia informacje o istocie improwizacji w muzyce. Autor przedstawia założenia w wypracowaniu koncepcji sztuki improwizacji w kontekście skal i wykorzystania zasobów dźwiękowych. Omawia znaczenie świadomości harmonicznnej w budowaniu linii basowych i wpływie na stronę wyrazową partii improwizowanych. Doktorant stwierdza, że „*Harmoniczna wiedza połączona z umiejętnościami jej praktycznego zastosowania stanowi jeden z ważniejszych elementów gry kontrabasisty i improwizatora. Przekłada się na swobodę wykonawczą i ekspresję pozwalając kreować napięcia w momencie artystycznego wykonania*”. Uwaga autora skoncentrowana jest przede wszystkim na opisanu i różnych możliwościach wykorzystania pentatonik i skal symetrycznych. Rozważania te wzbogacone zostały o przykłady nutowe.

W rozdziale trzecim Doktorant przedstawia analizę nagranych utworów ze wskazaniem na meliczną synchronizację dźwięków improwizowanych partii kontrabasu, zarówno w

partiach akompaniujących jak i w częściach solowych, z warstwą harmoniczną. Część analityczna poprzedzona została ogólną charakterystyką dzieła. W omawianych utworach Doktorant wyjaśnia koncepcje formalne ze wskazaniem na sposób instrumentacji poszczególnych części formy, ekspresji i budowania kolorytu lokalnego utworów. Na podstawie zamieszczonych przykładów nutowych uzasadnia wybór materiału dźwiękowego, wyjaśnia różne warianty frazowania oraz rodzaje zastosowanych rytmów w aspekcie stylu i *feelingu*.

Moja uwaga do tej części dotyczy:

/ „topograficznego” odniesienia do przedstawionych przykładów. Prowadzona analiza byłaby bardziej czytelna, gdyby Autor zadbał w tekście o dokładniejsze nawiązywanie do przykładów nutowych,

/ w akordzie septymowym zwiększonym Ab_+7 dla Autora septymą jest dźwięk $f\#$ - enharmoniczna zamiana, która jednak burzy „gramatykę” zapisu zgodnie z zasadami muzyki; praktyka wykonawcza w muzyce jazzowej (w szczególności forma notacji) często dopuszcza zamiany enharmoniczne dźwięków lub całych akordów, lecz w pracy teoretycznej można uznać to jako błąd; tym bardziej, że w opisie czytamy dalej: „... septyma $f\#$ rozwiązuje się na tercję toniki [$Dbmaj7$]”, s. 69,

/ wyjaśnienia wymaga również opisany dźwięk Bb „...jako alterowana kwinta $\#5$ ” w akordzie dominantowym $D7$; przykład ten można by wyjaśnić za pomocą określeń np. „enharmonia”, „ciężenia” czy też „progresja opadająca”, „zboczenie modulacyjne” etc.,

/ braku krótkich wniosków końcowych podsumowujących warsztat muzyczny oraz koncepcję harmoniczną i dźwiękową w kontekście podjętego problemu w pracy.

Inne uwagi do pracy opisowej dotyczą:

/ braku numeracji kolejnych przykładów (nutowych) wraz z podaniem źródeł zamieszczonych przykładów!

/ braku numeracji i opisu tabel, s. 40 – 42 oraz źródła,

/ pominięcia kilku autorów i ich dzieł w bibliografii, czasami również w przypisach (np. Wojciech Kazimierz Olszewski, *Podstawy harmonii we współczesnej muzyce jazzowej...*; Ramon Rickers, *Pentatonic Scales...*),

/ występujących błędów w tekście (literówki, interpunkcyjne); z powodu dużej ilości nie podaję stron,

/ występowania zdań rozpoczynających się małą literą,

/ użycia zdań niedokończonych (np. s. 73),

/ błędów w pisowni nazwisk (np. Stan Getz, jest Stan Gets, s. 30; Anthony Braxton, jest Anhony Braxton, s. 30),

/ uwag do stylu pisania i gramatycznego formułowania zdań,

/ stosowania potocznych określeń, które można byłoby zastąpić ogólnie przyjętymi w teorii muzyki,

/braku w słowniku innych anglojęzycznych określeń zastosowanych w tekście (np. *overtone, passing notes, driving swing, lead, comping, approach notes, ghost notes, pattern, latin, even eights, chorus*) – autor recenzji preferuje pisanie językiem uniwersalnym, zrozumiałym dla każdego czytającego, nie dzieląc czytelników np. ze względu na nurt wykształcenia muzycznego, czy też obszar zainteresowań. Zasoby biblioteczne dysponują interesującymi źródłami uznanych teoretyków, wyjaśniających określenia w muzyce jazzowej, a cytowanie tychże mogłoby być przyczyną do dyskursu naukowego, a tym samym powiększyłoby również zakres bibliograficzny. W takim podejściu gubi się ocena, w jakim stopniu są to przemyślenia własne, przyjęte w potocznym obiegu, czy też zapożyczone,

/braku konsekwencji w pisaniu tytułów, np. płyt (w pracy występują: pisane kursywą, bez kursywy, czasami w cudzysłowie),

/ujednolicenia czcionki (wielkość) w tekście (np. s. 28),

/sposobu redakcji przypisów (m.in. ujednolicenia w kontekście używania kursywy, skrótów redakcyjnych) – brak jednolitej formuły,

/sposobu ujmowania cytatów.

Wymienione powyżej uwagi odnoszą się przede wszystkim do strony redakcyjnej, a konkretnie braku końcowej korekty, która mogłaby wpłynąć na jakość części opisowej. Warto na koniec zaznaczyć zamieszczenie na ostatnich stronach pracy opisowej obszernych fragmentów autorskich transkrypcji partii basowych, które stały się podstawą do przeprowadzonej analizy. Są one wartościowym materiałem poglądowym dla czytającego.

Konkluzja

Pracę doktorską Pana magistra Jakuba Olejnika w całości oceniam pozytywnie. Nagrane dzieło na płycie CD oraz część opisowa z jej aspektem warsztatowym stanowi twórczy wkład w rozwój instrumentalistyki.

Doktorant wykazał się umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, że przedstawiona do oceny praca doktorska spełnia warunki określone Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Prof. dr hab. Jerzy Szymaniuk

